

EL VOLUNTARIAT NEIX DEL PROPI ÉSSER

Àmbit Maria Corral

Per Jordi Cussó Porredón, Economista. Barcelona, novembre 2011

El sociòleg català Dr Salvador Giner afirma que una societat s'empobreix quan li falta la capacitat social de fer les coses sense demanar res a canvi. La persona només es pot realitzar com a adult responsable i conscient en la dimensió comunitària, quan «habita» en l'altruisme, en la generositat, en la solidaritat humana.

Els francesos entenen la persona voluntària com aquella que estima bé i que vol el bé, per a tot i tots els que estan a prop seu. Voler el bé de l'altre, no el meu bé, repeteixen, és a dir: faig l'esforç de posar-me en el lloc de l'altre, del qual tinc davant meu, per desvetllar les possibilitats reals d'aquella persona. En aquest article voldria descobrir què és el que ens mou, als éssers humans, a voler el bé de l'altre, què fa que em aboqui i em posi al servei d'altres persones.

El voluntariat es comença a viure en l'amistat, és a dir, en la instància primera del amor, la família i l'entorn més proper dels amics. L'amor a l' amic, a la persona estimada, em fa voluntari, em fa ser benvolent. Ningú em preguntarà si amb el meu marit, germà, germana, fill o pares, faig de voluntari, tothom entendreà que simplement els estimo. Però, mirat des d'una perspectiva més àmplia, descobreixo que sóc voluntari perquè em lliuro a ells sense esperar res a canvi, simplement pel seu creixement personal. Després, quan aquest voluntariat es fa social, és a dir, fora de l'abast de la intimitat i s'exerceix amb tots, esdevé solidari. Si és amb els més propers, a la nostra acció l'anomenem amistat, quan la exercim amb aquelles persones que formen part de la relació més perifèrica de la persona fins arribar al desconegut, l'anomenem solidaritat.

Ens hem d'aturar, obrir els sentits i mirar sense presses la realitat per constatar una evidència, no sempre fàcil de veure o reconèixer: que tot és do, tot ens ha estat donat, que no hem fet res per aconseguir el que som, tot ens ha estat regalat.

Ningú ha fet res per existir, i sense aquesta base no hauria pogut fer res: ni ser fill, ni germà, ni amic, ni estudiar o ser conferenciant, comercial, pare, mare, res de res. Existir és el verb principal, el que permet conjuguar altres verbs; riure, plorar, estimar, treballar ... I què hem fet per existir? Res, ens ha estat donat, sense ni tan sols demanar-ho. El fonament més bàsic on es recolza el que sóc i el que viu, descobreixo que és do, pura gratuïtat.

Sóc gràcies als altres, sense els altres jo no puc ser res, ni existiria, ni tindria els coneixements, habilitats o recursos dels que dispo. Si quan era petit m'haguessin deixat sol, m'hauria mort. Reconec que tot és acció generosa d'altres respecte a mi: pares, germans, avis, mestres, amics, fins i tot enemics. Sense els altres no em puc entendre, no sóc un ésser aïllat, que funciona independentment dels altres. L' individualisme que ens venen com un fet positiu és una gran mentida. Ens conviden a

ser un mateix, com si fos possible ser alguna cosa sense els altres, com si pogués viure sense deure res a ningú, com si tot fos només fruit del meu esforç i treball. La tan predicada «autonomia personal», sent certa en un sentit, si l'entendem des d'una vessant purament individual, ens pot portar a confondre i falsejar la realitat. La paraula 'jo' sempre inclou molts «altres», i sense aquests «altres» no hi ha un jo.

D'altra banda, veig que sóc un ésser vulnerable, fràgil, ple de necessitats. I no passa res per reconèixer així, perquè aquesta és la meva possibilitat de ser en aquest món. Som així, necessitats dels altres i de moltes coses-aire, aigua, sol, aliments, etc .-, per poder-nos desenvolupar en un espai i temps determinats.

Què passaria si un dia ningú necessités ajuda? Que arribaríem a ser una societat morta, perquè la societat la formen homes i dones que necessiten els altres, homes i dones necessitats per la seva fragilitat. Tan de bo que les necessitats no siguin dramàtiques, perquè la societat és capaç de cobrir els aspectes més bàsics, però sempre hi haurà algú que demani una engruna d'amor, de companyia, i sempre hi haurà algú capaç de donar, però no d'una manera imposada, sinó joiosa i gratuïta.

Per tant, és bàsic que ens coneguem, que acceptem amb alegria que estem necessitats i que gairebé tot ho hem rebut dels altres. Que la base que ens permet fer i viure tantes coses ens ha estat donada, regalada, ja que ningú ha demanat existir, ni ha fet res per poder existir. Ignorar o oblidar una cosa tan bàsica ens torna ingrats; adonar-se'n i recordar sovint ens fa ser agraïts. I mostrem el nostre agraïment amb l'acció de donar-nos als altres. El voluntariat és la resposta natural d'aquell que ha rebut molt.

La gratitud és un fruit natural de reconèixer les coses com són i, al mateix temps, aquest reconeixement em fa perdre consciència dels meus deures. La gratuïtat esdevé una crida, una interpel·lació al meu ser i he de saber respondre, perquè he rebut tant que no puc romandre tancat en mi mateix. La persona voluntària és aquella que gaudint de l'existència fa donació del que és, des de la gratuïtat decideix lliurar-se als altres, viure per als altres. Sóc, i he rebut tant, que responc a tanta generositat sent per als altres. Sóc voluntari com a resposta a tot el que he rebut, el voluntariat és el resultat de la gratuïtat, és la resposta activa de l'agraïment.

El contrari de viure amb aquesta consciència és instal·lar-se en la frivolitat, és a dir, considerar la meva pròpia existència i la dels altres, les coses, la vida, les persones, els esdeveniments buits de significació. La frivolitat genera un descontentament existencial que es manifesta en la indiferència i en una actitud falsament fastiguejada per viure amb tot el que m'envolta. La frivolitat ens porta a fer un xantatge social, perquè, en el fons, la frivolitat ens fa menysprear el que som, i el que busca és no haver d'agrair res a ningú, i menys encara agrair que m'hagin donat l'existència o haver de donar res als altres, ni que sigui una mica del meu temps.

Per tant, si m'adono que sóc el resultat de l'amor benvolent d'altres cap a mi, sóc un voluntari en potència, no puc fer altra cosa que viure donant-me als altres. Ho haig de fer amb tothom, perquè no puc fer altra cosa que el que sóc. Experimento la plenitud del que sóc i del que visc quan comparteixo amb els altres. Visc creient en la capacitat

d'entendre i sentir els altres com a amics incondicionals, i que estic al seu servei, per sobre de criteris, intencions partidistes, consanguínies o nacionals. Les raons per lliurar-me van més enllà de totes les raons, arriben a tot el que existeix, perquè, pel sol fet d'existir, tothom és digne de que aboquin els esforços per ajudar a desenvolupar el que realment és. Només pel fet de ser, d'existir, em lliuro a omplir les seves necessitats, i no poso cap altra condició que la del fet d'existir, perquè aquesta és la més bàsica i, si complim aquesta, les complirem totes.

El voluntariat social no es pot imposar, és una forma de ser. Ens poden imposar durant un temps fer de voluntaris, però mai ser-ho, això és un descobriment personal a partir del testimoni i l'amor de tot i de tots els que m'envolten. Neix de ser acollit i estimat, i de l'agraïment que es transforma en actuació, que s'encarna en la vida de cada dia. El voluntariat, per definició, és pura gratuïtat. Després, amb la pràctica, serà hàbit i virtut. És viure sempre obert als altres, obrint tots els sentits per viure amb intensitat el que sóc. El voluntari ha d'aprofundir fins a les arrels més fondes d'un mateix. Ell és el fruit social que es deriva de la sàvia absorbida de l'existència de l'ésser humà.